1062.

Dansk Ugeskrift.

Anden Række. №. 107.

B. Thorvaldsen.

(Efter tvende Foredrag, holdte d. 31de Marts og d. 4de April).

Af Professor Høyen.

Man sondrer mellem Billedhuggeren og Maleren, idet man tildeler hiin Formernes og denne Farvernes Rige, og er man først enig om, hvorledes Form og Farve her skal forstaaes, da vil denne Sondring være klar og tilstrækkelig, men da vil det ogsaa blive tydeligt, at disse to Konstnere staae nærbeslægtede, at de, saa forskielligt det Stof er, som de behandle, dog have et vigtigt Hovedmiddel og det samme Hovedformaal tilfælleds, og at de først samlede danne en lignende Modsætning til Bygningskonsten, som den Poesien danner til Musikken.

De rene Farver (Pigmenter) forvandles i Maleriet til Farvetoner, og det er disse, som Skulpturen tildeels maae undvære. Man kan vistnok under en beregnet, konstig Belysning frembringe en overordentlig malerisk Virkning, f. Ex. med Vorfigurer, (herved tænke man for Guds Skyld ikke paa de daarlige, omvandrende Vorcabinetter), men en stor Deel af Plastikens egentlige Fordele opgives da ene for en øieblikkelig Effect, og selv denne kan kun opnaaes under Begrændsninger, som Maleriet ikke behøver at ændse. Man kunde ikke uden Føie drage Landskabsgartneriet ind under Billedhuggerkonsten, men enhver tilføiet plastisk Staffage vilde da erindre os om hiin smagløse Mode, at stille udskaarne og malede Figurer omkring i Haverne. Farvetonerne i deres reent konstneriske Betydning maa derfor Skulpturen opgive at gjøre Paastand paa, i det mindste i den Udstrækning, hvori de tilfalde Maleriet, og dette vil derimod, selv ved den meest skuf-

fende Illusion, aldig blive istand til at give meer end et enkelt Moment af hele den Rigdom paa Formbilleder, som indeholdes i en eneste plastisk Gruppe, en eneste Billedstøtte.

Denne Sondring maa fastholdes; men en desto stærkere Tilnærmelse viser sig mellem de tvende Konstfag, naar de betragtes med Hensyn til et andet væsenligt Punkt, med Hensyn til Anvendelse af Lys- og Skygge. Den Forskiel, at Maleren maa blande sine Lys og Skyggetinter paa Paletten, og at Billedhuggeren derimod maa frembringe sine ved at give selve Lyset Leilighed til at spille i alle Nuancer paa hans Figur, kommer her ulige mindre i Betragtning end den Omstændighed, at de begge ved Konst maae frembringe den Illusion, hvori Beskueren skal sættes. Forskiellen mellem en god og en slet Statue beroer, hvad Udførelsen angaaer, ene derpaa, at Konstneren har forstaaet, eller ikke har forstaaet, i hele Anlægget og i de mindste Enkeltheder, at give Lyset bequemme, høist afverlende Flader at falde paa, for saaledes at frembringe hele den harmoniske Fordeling af Lys og Skygge, alle de uendelig fine Overgange, hvorved en fuldendt Afrunding fremkommer. Overføre vi denne harmoniske Lysvirkning paa Maleriet, saa betegne vi derved en af dets meest tillokkende Egenskaber, men vi blive tillige opmærksomme paa, at Farvetonerne først faae deres fulde Betydning som Lys- og Skyggetoner. Selv det eensfarvede Maleri beholder sin Lysvirkning, sit luftige Udseende og vi ane her allerede en fuldstændig Colorit. Denne Omstændighed kan forklare os, hvorfor vi saa lidet savne Farven hos Billedstøtterne, især i de ædlere Stoffer, men den vil tillige giøre os det begribeligt, hvorfor den plastiske Figur maa være beregnet paa sin Opstilling, eller, naar den ei er bestemt til at sees paa en offenlig Plads, eller i en vis Belysning, hvorfor den da helst maa stilles i det Lys, der har seet den dannes under Billedhuggerens Haand. Skal Statuen aabenbare alle sine Skiønheder, da maa ogsaa Betingelserne derfor være givne, og da

vil Beſkueren ſtudſe over det Liv, der kan viſe ſig ſelv i dens Øie, ſkiøndt Pupillen kun kan antydes; da er det først at hiint Smægtende, Svømmende i Qvindens Blik, ſaaledes ſom vi kunne ſee det i fortrinlige Billedſtøtter, røber os, hvor farlig en Medbeiler her fremſtaaer for Maleren, ſelv der hvor han tryggeſt ſynes at kunne ſtole paa ſin Fordeel. Overhovedet kan man, naar Talen er om Konſten i dens fulde Udvikling, fremſætte det ſom en Grundſætning, at ethvert Maleri bør kunne nydes ſom et plaſtiſk Arbeide, enhver Billedſtøtte ſom et Maleri.

En ny Kreds af Billedhugger Arbeider har i Tidens Løb beſtandig afløſt en ældre, og ſaaledes ogſaa i vort Fødeland, der ingenlunde var ſaa fattigt paa Skulptur, ſom man nu maaſkee i Almindelighed troer. En Række af Begivenheder, for det Meſte høiſt ſørgelige, havde imidlertid ſiden 1787 berøvet Hovedſtaden en ſtor Deel af denne Prydelſe, og der var opſtaaet en Tomhed, ſom ikke blev uden Indflydelſe paa en heel Slægt. Af alle hine Billedſtøtter er der nu kun en ſvag Erindring tilbage hos Enkelte, og denne vil ogſaa om kort Tid aldeles forſvinde. Sammenlignede med de Arbeider, der nu ſmykke Chriſtiansborg og Frue Kirke, vilde de ſagtens blot have beholdt det Værd, ſom en hiſtoriſk Erindring formaaede at give dem; men at de alligevel ei have ſtaaet ſom døde eller fremmede Metal- og Steenmaſſer, at de have giort Indtryk, derom vidne bedſt de Forklaringer, ſom den uvidende Almuesmand gav over mythologiſke Attributer og Anſigternes Udtryk, og ſom, trods al Vilkaarlighed, dog røbede den opmærkſomme, ja den følende Betragter *).

---

*) Jeg kan endnu fra mine Drengeaar huſke en Sandſteens Diana i Kongens Have, der ifølge en ſaadan Forklaring blev anſeet for en deilig, tryllekyndig Prindſesſe. Mynden, der loggrende ſaae op til hende, var hendes utroe Elſker, ſom hun til Straf havde forvandlet, og ſom nu ved ſin Venlighed beſtræbte ſig for at forſone ſin ſtrænge

Johannes Wiedewelt var i Christian den syvendes Tid vor meest anseete Billedhugger. Han havde faaet sin Dannelse i den franske Skole, var en dygtig Mand og fik Leilighed nok til at udføre store Arbeider, meest allegoriske Figurer. Men han forstod ei at give Marmoret Liv, og hans Allegorier vare uforstaaelige for Mange, saa han for en stor Deel synes kun at have høstet en kold Beundring, og Johan Grunds plumpe Sandsteensfigurer i Normandsdalen havde, idetmindste for meenig Mand, noget langt mere tiltalende. I den unge Thorvaldsens Arbeider søger man imidlertid forgiæves efter Spor af den Tids plastiske Indtryk. Det var giennem Malerkonsten, at han erholdt sin første Dannelse. Abildgaard, skiøndt en Akademiker i Ordets strængeste, koldeste Betydning, maatte ved sit unægtelig overlegne Talent, ved sin universelle Stræben nødvendigviis blive den Konstner, som fik den største Indflydelse paa ham, og man sporer den umiskiendelig i alle hans Ungdomsarbeider, ja, i hans Haandtegninger, i hans Skitser kan man forfølge den endnu længere. Thorvaldsens skiønneste Ungdomsværk — Peter og Johannes, der helbrede den Lamme — er aldeles malerisk, men behandlet med en, især for en yngre Konstner, usædvanlig Tact.

Det er bekiendt, at en Konstner kan være høist forskiellig i sin Theori og i sine Værker, og denne Forskiel fremtræder altid skarpest i en sunken Periode. C. Maratta var grebet af den største Beundring for Raphael, ligesom Canova seneré for Antikerne, og deres Arbeider, hvor himmelvidt forskiellige fra disse Mønstre! Ogsaa Abildgaard beundrede Antiken, men betragte vi Thorvaldsens Frembringelser fra denne Tid, skulde man sværge paa, at der ikke havde været en antik Afstøbning i hele Kiøbenhavn. Og maaskee var netop den Uskyldighed, hvor-

---

Herskerinde. — Mangen en lærd Forklaring af antike Konstværker har været ligesaa urigtig, uden derfor at indeholde ligesaa megen Phantasie og Følelse.

med han kunde hengive ſig til Oldtidsminderne, da han ſtod i deres Hjem, en Fordeel der fuldelig opveiede den Mangel paa Dannelſe, ſom blev ham bebreidet.

Da Thorvaldſen i ſit 27de Aar kom til Rom, forſtod han lidet eller intet af Marmorets Behandling. Han kunde tegne et ſmukt Portrait og lavere det med Farve, han forſtod at bruge ſin Modelleerſtok, men han forſtod ikke at føre en Meiſel eller en Raſp. Og hvo ſkulde nu være hans Lærer? Den berømte Landsmand, Georg Zoega, til hvem han var nærmeſt anbefalet, kunde ikke veilede ham; denne ſtore Lærde ſynes ikke engang at have havt noget ſynderligt Blik for Konſten. Men det var en ærlig Mand med en dyb Begeiſtring for Oldtiden; hans ſkarpſindige Fortolkning af Monumenterne, hans Autoritet maatte paa flere Maader blive til Gavn for den unge Billedhugger, og idet denne havde Mod til at vælge de antike Statuer til ſine Lærere i at udøve Konſten, fandt han tillige Traaden, ſom ſikkreſt kunde føre ham giennem den Labyrinth han ſtod midt i.

Rom var dengang endnu beſtandig Hovedſædet for europæiſk Konſt. Men, hvor forandret ſiden de tidligere, bedre Dage! — Det var nu ikke længer Italiænere ſom angave Tonen: Tydſkere, Franſkmænd, Engellændere havde afverlende, i ſtørre eller mindre Omfang, aabnet nye Retninger. Forholdet mellem Konſtnerne og Publicum var ogſaa forandret. Kirkens og Folkets Trang var for længe ſiden tilfredsſtillet, den æſthetiſke Nydelſe var ene tilbage; men ſaa høi og reen ſom denne end kan være, vil den aldrig i ſig allene have Kraft til at frembringe en ſaa gribende Begeiſtring, ſom naar den ſmelter ſammen med patriotiſke eller religiøſe Følelſer*). Den æſthetiſke Nydelſe bliver alt for

*) Det er Thorvaldſens kirkelige Arbeider, ſom iſær have aabnet ham Indgang hos Folket, naar Talen er om den Virkning hans Værker her have frembragt.

let til en saakaldet Smags Sag, Theorien kommer frem med sine kolde Abstractioner, og hele Konsten faaer næsten Udseende af at være til, ene for at bevise dette eller hiint Systems udelukkende Gyldighed. Da i en saadan Tid Virksomheden i de fleste Tilfælde udgaaer fra Konstneren, synes den Frihed, hvormed han bevæger sig, dog at være en stor Fordeel i Modsætning til alle de Betingelser ældre Konstnere maatte underkaste sig; men selv denne Fordeel er mere indbildt end virkelig. Konstneren maa alligevel søge at vinde sit Publikum, han maa udspeide og rette sig efter dets Luner, dets Tilbøieligheder, og han kommer derved grumme let i en Afhængighed, der er lige saa stor og mere ydmygende end den, hvori hine ældre Konstnere stode*).

Den Beundring, som Winkelmann havde vakt for den græske Oldtid, var bleven endnu mere udbredt især ved dygtige Archæologers og ivrige Konstsamleres Virksomhed. Alt hvad der blev malet og tegnet og modelleret dreiede sig næsten udelukkende om Gude- og Helteſagn. Flaxmann havde giort megen Opsigt med sine flygtige Omrids til Homer og Tragikerne, men et større og varigere Indtryk frembragte Canovas og Carstens giennemførte Arbeider.

Den første af disse stod dengang i sin fulde Kraft**), hans Berømmelse udbredte sig rask over hele Europa, han stod som Gienføderen af classisk Reenhed og Skionhed. Tvende Pave-Gravmæler havde han allerede udført, og desforuden en heel Række af Billedstøtter og Relieffer af den græske Mythologie og Historie. Jeg tvivler ikke om, at hans Arbeider i første Øieblik maae have gjort Indtryk paa den unge danske Billedhugger; det

*) Af Landskabsmaleren Koch har man den Yttring: Konstnerne sige nu ikke mere: det er skiønt, og derfor vil jeg udføre det; men vel: det behager, og derfor vil jeg giøre det.

**) Han var i sit 40de Aar da Th. kom til Rom.

maatte overraske denne, at see Marmoret blive blødt som Vox under hans utrættelige Rasp; men længe kunde dette Indtryk ikke vare, dertil var Canovas Konstner-Individualitet og Dannelses-Methode alt for forskiellig fra Thorvaldsens. Medens hiin vaklede mellem sit ængstelige Begreb om Natursandhed og sin temmelig materielle Anskuelse af antik Idealitet, fordybede denne sig uforbeholdent ikke allene i de gamle Konstværkers Former, men i hele det Liv, der laae til Grund for dem. Stykværket i Canovas System kunde ikke længe blive skiult for ham, ligesaalidt som hans Mangel paa Manddomskraft og hans overveiende Hang til det Kiælne og Smægtende, der huede hans fornemme Velyndere saa vel og bidrog saa meget til at udbrede hans Roes.

Maleren Carstens havde ikke havt Canovas Held. Lang og møisommelig havde hans Udviklingsbane været, og nu, da han skulde begynde at høste Frugten af sin uforsagte Vedholdenhed, nu var Kraften udtømt. Thorvaldsen lærte ham at kiende paa Sygeleiet, og Aaret efter gik han allerede bort. Men den mandige, uafhængige Stræben, der betegnede hans Liv og hans Værker, den alvorlige Begeistring for det Høieste i den moderne Konst, som var saa umiskiendelig afpræget i hans Tegninger, det Samliv med græske Forfattere, hvorom saamange af hans Compositioner vidnede, giorde et uudsletteligt Indtryk paa Thorvaldsen. En umiddelbar Indflydelse paa dennes Dannelse som Billedhugger synes han imidlertid ikke at have havt, dertil laae ogsaa deres Veie for vidt fra hinanden. I den lille Gruppe, Ariadne og Bacchus*), som Thorvaldsen modellerede i 1798, viser han sig alt som selvstændig Plastiker.

Dette bliver endnu tydeligere ved at see hen til den Billedstøtte, som først bebudede Thorvaldsens Storhed, og hvortil den første Tanke efter al Sandsynlighed er undfanget i Omgangen

*) Den er paa Charlottenborg.

med Carstens. Det er idetmindste høist paafaldende, at et af dennes allersidste Arbeider er en heel Cyclus af Compositioner til Argonautertoget (1797). Hans og Thorvaldsens fælleds Ven, Tyroleren Koch, raderede dem og de udkom i 1799, og i det følgende Aars October Maaned meldte vor Konstner Academiet, at han inden kort Tid blev færdig med en Billedstotte af Jason i naturlig Storrelse. Denne Figur tilfredsstillede ham ikke i Udførelsen, men han beholdt Tanken, der laae til Grund for den, og lod denne paany fremstaae i sin berømte Statue*). Imellem Carstens Tegninger er der ogsaa en Jason, der vender tilbage til Skibet med sit Seiersbytte, og en Sammenligning mellem denne maleriske Composition og Thorvaldsens Figur stiller Forholdet mellem disse to saa nær beslægtede Konstfag i et klart Lys. Den gjør det begribeligt, hvor nodvendigt det er for Billedhuggeren skarpt at opfatte det Moment han vil fremstille, og ret at dvæle ved det. Det er heri han skal søge og finde Erstatning for den mere udvidede Kreds, som Maleren kan omgive sin Hovedfigur med.

Men der var en anden Omstændighed, der sikkert væsenligt har bidraget til at Thorvaldsen med saa megen Iver holdt fast paa sin Jason. Var der kun ringe Udsigt for ham til at faae den udført, saa maatte Trangen hos ham være desto mægtigere til klart og fuldstændigt at udtale sin Idee om en græsk Heros, efterat Canova i Aaret 1800 havde fuldendt sin Perseus**). Dersom det er sandt, at Abildgaard høilig skal have beundret dette Konstværk, saa er dette et Bidrag mere til at vise hvor selvstændig og kraftig Thorvaldsens Genius alt havde udfoldet sig. Thi Perseus er ikke fremstillet i et ægte plastisk Moment; det er en almindelig, her ikke engang passende Triumf, der er det

*) Den blev færdig i Begyndelsen af 1803.

**) En Afstobning af den staaer paa Charlottenborg.

Fremtrædende. Hans Stilling er vaklende, den minder desuden, saavelsom hans Former, paa en uheldig Maade om den vaticanske Apollo, hvis Forhold ere ulige skjønnere. Og hvor betegnende for den Tids Konst Anskuelse, at den meest anseete Billedhugger ikke havde Betænkning ved at overføre saa specielle Gudeformer som Apollos paa Helten fra Argos. Jason er fremgaaet af en aldeles modsat Bestræbelse. Konstneren har ikke lagt an paa en stykkeviis Efterligning af det, der den Gang gjaldt for det Skionneste i antik Konst, men vel paa at fremstille os en heltekraftig Figur fra den jævne, usvækkede Oldtid. En dristig Daad er fuldbragt, en sielden Skat er vunden, og idet Jason holder fast paa sit Bytte, er det en slaaende Tanke, at han i sin fulde Tryghed dog endnu en Gang maa dvæle ved den Fare han har svævet i. Men det er kun et Øieblik; saa sikker og rolig hans Stilling end er, man seer dog tydelig, at han i næste Moment vil afsted til Skibet og til sine ventende Staldbrødre. Hele den yngre Konstners Stræben gik tydelig ud paa klart og sikkert at udvikle sit Motiv; i Fuldendelsen af sit Konstværk maatte han endnu kunne vinde meget, men det vigtigste var vundet: at lade en plastisk Idee besiæle consequente, plastiske Former*).

Havde Thorvaldsen hidindtil uafhængig og uegennyttig stræbt for den Idee, som foresvævede ham, saa udeblev hans Løn heller ikke. Da Skilsmissen fra Rom og fra hele den Kreds af Tanker og Følelser, som han nu havde levet sig ind i, som nu først aabenbarede sig for ham i hele sin Betydning, da denne Skilsmisse stod ham allernærmest, for at føre ham tilbage til det fierne Nord, da havde hans Jason alt vakt ham en varm Beundrer i Engellænderen Hope, og idet dennes kraftige Velvillie bød hans

*) Modellen til Jason existerer, saavidt jeg veed, ikke mere i sin oprindelige Tilstand. Marmorstatuen staaer som bekjendt i London. Men man har Gibsafstøbninger af den formindskede Copie i Bronce, som Kongen eier, og disse ere tilstrækkelige til at opfatte Statuens Hovedtræk.

Billedstøtte at fremstaae i Marmor, knyttedes tillige uformærket det Baand, der saa skiønt, saa inderligt, giennem en lang Aarrække skulde fastholde ham i Rom. Nu var hans Lykke giort, som man siger, men det var en Lykke, som beroede paa en anstrængende, aldrig hvilende Kamp; efterat han engang var fremtraadt som Canovas Medbeiler, kunde han ikke mere træde tilbage, og de ydre Vilkaar vare ingenlunde til hans Fordeel, selv om han tryg torde stole paa sin Genius.

Og netop i de nærmest paafølgende Aar var Canovas Virksomhed overordentlig. Fra 1803 til 1812 modellerede han de store Monumenter over Erkehertuginde Christine og Digteren Alfieri, den colossale Theseus med Centauren, Palamedes, Paris, Ajax, Hector, Freden (alleg. Figur), Venus, to Muser, tre Dandserinder, den colossale Napoleon, hans Moder, Søster, Maria Louise, Prindsesse Esterhazy. Den allerstørste Deel af dem blev udført i Marmor paa samme Tid, nogle endog flere Gange. Desuden fuldførte han ikke faa Gravmonumenter med Relieffer, og Büster.

Med ethvert nyt Arbeide slog hans Berømmelse videre og dybere Rødder. Det var tildeels colossale Værker, og hans Frugtbarhed fik derved en endnu større Betydning; han forstod næsten altid at give sine Billedstøtter noget Tillokkende og han forhøiede det ved den Glands han vidste at udbrede over deres Fuldendelse. Han smigrede for sine Beskuere og blændede dem, og som oftest oversaae de derfor, at selv hans fortrinligere Arbeider, som f. Ex. Christines Monument, manglede en plastisk Character, at hans fleste qvindelige Figurer — især de ideale — bare Udtrykket af en stærk Higen efter at behage, at selv hans mandlige, f. Ex. Paris, ikke vare frie derfor, og at Svulst som oftest maatte repræsentere Heltekraften.

Thorvaldsen var næsten 33 Aar gammel, da han fuldendte Modellen til Jason, og hans følgende Arbeide, Gruppen Amor

og Psyche, syntes endnu tydeligere at vise, hvor klart han havde sit Maal for Øie. Den ene Statue fremstod nu rask efter den anden, og i Løbet af to Aar modellerede han ikke mindre end 5 Figurer: Bacchus, Ganymed, Apollo, Venus, Hebe, og begyndte paa en colossal Gruppe, Mars og Venus. Men det synes fast, som om den rolige nordiske Natur mere behøvede Tid til klart at udvikle sig, og som om denne raske Productivitet ikke var det, der heldigst skulde fremme den. Det er idetmindste sikkert, at Konstneren senere aldeles brød Staven over de to (Bacchus og Apollo) af hine fem Billedstøtter, og at to andre af dem, Venus og Hebe, maatte giennemgaae en fuldkommen Omarbeidelse. Ydre Forhold havde maaskee Indflydelse paa at den colossale Gruppe blev staaende paa Halvveien, men det synes tillige, som om den fra Begyndelsen af var udsprungen af en mindre klar Idee. I de næste 6 Aar var Thorvaldsen ogsaa sparsommere med sin Kraft. Foruden den fredbringende Mars*), der dog neppe kan betragtes som en aldeles ny Skabning, fik man kun tre nye Statuer (Adonis, Psyche, Amor med Sommerfuglen) fra hans Haand.

Det er unægtelig en Fordeel, ja en Fortieneste, at kunne frembringe med Lethed, men den kan aldrig blive Maalestokken for en Konstners Virksomhed. Man saae det ogsaa ved denne Leilighed. Skiønt Thorvaldsens Arbeider vare saa ulige færre, skiønt de ei kunde optræde med den Pomp eller med det tillokkende Ydre som Canovas, saa vakte de dog en stor Opmærksomhed, især blandt Konstnerne i Rom. De stode med en Reenhed og Adel, der ikke kunde dølges selv for det mindre rolige, mindre ubestukne Øie.

---

*) Den var oprindelig tankt til den ovennævnte Gruppe og existerer nu kun i en lille Bronce Copie, men med et colossalt Præg; denne tilhører Kongen. Modellen blev nemlig nok engang forandret og udført i Marmor: det er Gruppen Mars og Amor, der staaer paa Charlottenborg.

Den Diærvhed, som der var i hele Anlæget af Mars, det barnligt jomfruelige i Psyche, den stille, halvdrømmende Hvile i Adonis, den sjælfulde Ynde i Amor og Psyche,*) vare Fortrin man forgiæves søgte i Canovas Værker, saa priisværdige de end forresten kunde være. Man indrømmede ogsaa dette, men man beklagede tillige, at Thorvaldsens Figurer savnede den Gratie, den overordentlige Fuldendelse, som hans store Modstander besad i saa høi Grad, og man lagde herved ikke Mærke til, at denne lovpriste Gratie var aldeles uforenelig med den danske Konstners Reenhed og Ærlighed, og at denne Fuldendelse, der stykkeviis gik ud paa den meest smaalige Naturefterligning, og som, i det Hele taget, var især lagt an paa at give Marmoret en blød og lækker Overflade, maatte staae i en uforsonlig Strid med hans Sands for de høiere, strængere Stilfordringer.

Men dersom en europæisk Anseelse endnu hævdede Canovas Billedstøtter Forrangen og hindrede en fuldstændig Erkiendelse af vor Landsmands alvorligere Stræben, saa var der en anden Retning af Plastiken, hvor hans Fortieneſter lettere giorde sig gieldende. Det var i det ophøiede Arbeide (Relieffet). Winkelmanns Indflydelse havde alt virket til at ombytte den forkeerte, maleriske Behandlingsmaade med en mere consequent plastisk, men der havde tillige indsneget sig en Tørhed, en Fattigdom i denne Green af Skulpturen, som blot lod Erindringen tilbage om den Anseelse, Relieffet, endnu i det 17de Aarhundrede, formaaede at give sin Forfatter. Af de atten Relieffer, som Canova udførte mellem 1790 og 1801, lykkedes det ikke et eneste at blive modtaget med meer end lunken Deeltagelse**). Da fremstillede Thorvaldsen under almindeligt Bifald sin Achilles og

*) Modellerne til Psyche og til Adonis staae paa Slottet; Modellen til Amor og Psyche paa Charlottenborg.

**) Han udførte kun et eneste i Marmor. Her er forresten Talen blot om det ophøiede Arbeide, som en fri konstnerisk Frembringelse, ikke om dets Anvendelse til at smykke Gravmonumenter o. s. v.

Briſeis*), der føiede nye poetiſke Træk til Homers deilige Skildring og tilſtrækkeligt oplyſte den Fylde, der kan nedlægges i et ſaadant Værk, trods den indſkrænkede Flade, ſom Billedhuggeren maa bevæge ſig paa. Imidlertid blev det ophøiede Arbeide dog i Almindelighed betragtet ſom noget Underordnet, ſom en Nødhjelp for Bygmeſteren, hvor det kom an paa at ſkiule en tom Flade; det var desuden den mindſt bekoſtelige Maade at anvende Skulpturen paa. Begge disſe Grunde bidroge til, at Thorvaldſen paa den Tid, da betydelige Beſtillinger i Rom ikke hørte til Dagens Orden, erholdt flere Opfordringer til at udføre Relieffer. Det var ſom om den lunefulde Skiæbne med ſin træffende Ironie vilde bringe den gamle Lærdom om Genie og Rangforordning i friſk Minde.

Den førſte af de her tilſigtede Beſtillinger modtog han fra Kiøbenhavn. Hovedindkiørſelen til Chriſtiansborg, der ſtod i Bygning, ſkulde ſmykkes med fire Billedſtøtter, der, formodentlig før 1804, vare overdragne til den academiſke Profeſſor Dajon, en meget middelmaadig Konſtner**). De ſkulde foreſtille allegoriſke Figurer, og temmelig høit oppe over enhver af dem ſkulde der anbringes en beſkeden tilſvarende Allegori i ophøiet Arbeide, og disſe fire Relieffer ſkulde Thorvaldſen udføre. Denne kunde paa ſit Standpunkt umulig have Lyſt til at behandle ſaa tomme Perſonificatio-

*) Han modellerede det ſtrax efter Jaſon i 1803. Afſtøbningen ſtaaer nu udpakket paa Charlottenborg. Hans næſte Relief, Muſernes Dands om Gratierne til Apollos Lyra, ſkylder en Leilighed ſin Tilværelſe, og en Compoſition af Carſtens ſin Oprindelſe: man ſporer ogſaa denne Herkomſt i dets tidligſte Behandling, men Billedhuggeren viſer ſig ſom en ſmagfuldere Tegner, og han charakteriſerer beſtemtere end Maleren.

**) Da han døde i 1823 veed jeg ikke, om der fandtes ſaameget ſom en Skitſe til nogen af disſe Figurer. Siden ſynes de aldeles at være glemte, indtil det traf ſig, at Thorvaldſen, ſom alderſtegen Konſtner, modtog Beſtilling paa dem efter ſin ſidſte Ankomſt fra Rom. Skitſerne koſtede ham naturligviis ingen Uleiligbed, men kun den ene af Modellerne, den til Herkules, blev, ſom bekiendt, færdig kort før hans Død.

ner som Viisdom, Retfærdighed, Styrke, Sundhed; det maatte være ham ulige kiærere at fremstille betydningsfulde Billeder af den græske Mythekreds, saameget mere som han i Zoega havde en Mand, der sikkert kunde lede og understøtte hans Valg, og nu fremstode de fire herlige Compositioner, som vi alle kiende. De to af dem, den besiælende Minerva og den forklarede Herkules, vakte især en stor Beundring. Saa inderligt havde endnu ingen moderne Konstner formaaet at slutte sig til græsk Tanke og Fremstilling, saa aldeles havde endnu ingen siden Raphael vovet at opgive enhver Fordring paa Nyhed og Originalitet og netop i det Samme bevare sin sande konstneriske Uafhængighed. Og medens der her hjemme neppe var nogen, som tænkte paa Billedstøtterne, der skulde staae i Nischerne, holdt man i Rom Lovtaler over de underordnede Relieffer.

Efter at Thorvaldsen ligesom havde udhvilet sig ved at sysle med flere mindre Compositioner*), som oftest af erotisk Indhold, aabnede der sig i 1812 en ny Leilighed for ham til at fremstaae i hele sin Overlegenhed. I det keiserlige Palads paa Qvirinalbierget, hvis Indre dengang erholdt en ny Udsmykning, var der flere Værelser, der øverst paa alle fire Vægge bare et bredt Baand som Architecten havde udseet til en passende Plads for festlige Optoge, Victorier og deslige, der blot skulde modelleres og afstøbes i Gibs. Flinke og middelmaadige Konstnere arbeidede her ved Siden af hverandre, men ingen af første Rang, det var jo dog kun en Decoration. Det gialdt imidlertid om at blive færdig i rette Tid og herved foranledigedes Bygmesteren til at forespørge sig hos sin gode Ven og Collega Thorvaldsen, om han vilde paa-

*) F. Ex. den yndige Caritas, Amor og Bachus, Amor og Psyche, Vulkans Værksted, de to Aarstider. Disse to Relieffer, der staae tillige med de andre paa Christiansborg, ere sikkert noget af det meest indtagende den moderne Konst har produceret, som Fremstilling af Uskyldighedens Alder.

tage sig et Stykke af dette Hastværksarbeide. Han gik ind derpaa, og tre Maaneder efter var Alexanders Triumftog færdigt. Men da det nu stod paa sin Plads i Gemakket, da Øiet med Velbehag gleed hen over de smukt fordeelte Figurer, da de saa mesterligt skildrede Charakterer meer og meer fængslede Blikket, da det rige Indhold efterhaanden udfoldede sig med hele den Fylde, i hele den Klarhed, hvormed det var undfanget af Mesteren, da opdagede man med Forbauselse, at det var meget mere end Gibsdecoration og Festoptog. I skarpe Træk havde Konstneren fremstillet Hellas og Asien, Friheds og Trældoms Aand ligeoverfor hinanden. Hastværksarbeidet i det ringe Stof indeholdt et af Historiens store Momenter, forklaret i et udødeligt Mesterværk.

Efter Alexanders Toget indtræder en ny Periode i Thorvaldsens Liv. Man mærker alt Overgangen i Portraitstatuen af Grevinde Ostermann, i Venus med Æblet, og i de tvende ypperlige Relieffer: Priamus, der bønfalder Achilles, og Natten, især i det sidste. Men Hebe aabner den egentlig betegnende Række, og efter hende følger den knælende Ganymed, Hyrdedrengen, Argusdræberen, Gratierne.*) Thorvaldsen staaer nu som den fuldendte Konstner, han frembringer med større Lethed og Sikkerhed, Stoffet bøier sig lydigt for ham. Det er ogsaa dette Herredømme der især er fremtrædende i de Fortrin, som danne de ovennævnte Billedstøtters tydeligste Særkiende, thi dersom vi vilde udhæve Følelsens Inderlighed, eller Opfatningens Storhed og Kraft, da kunde vi let blive uretfærdige mod hans skiønneste Arbeider fra den foregaaende Tid. Men der er mere Fasthed i Omridsene, et friskere Studium af Legemets Enkeltheder, Foldekastet er blevet mere flydende. Der ere visse fine Svingninger i hele Figurens, i det enkelte Lems Bevægelse, som hans aandrige Blik, hans sikkre Haand have fattet og følt, og som bidrage saa meget til at udbrede et skiønnere Liv, en større Harmonie over Konstværket. Naar vi, efter at have betragtet Adonis**) gaae over til Hyrdedrengen, eller fra Jason til Argusdræberen, saa føle vi tydeligst den angivne Forskiel. Saa forskiellige som disse Figurer end ere, saa tilbyde de dog heldige Sammenligningspunkter, de to første i den Hvile, som er udgydt

*) Andre bekjendte Statuer af ham fra denne Tid ere den triumferende Amor, den skiænkende Ganymed, Dandserinden, Haabet, Prindsesse Baryatinsky. En Afstøbning af Haabet staaer paa Christiansborg, de øvrige findes dels i Gibs, dels i Marmor paa Charlottenborg.

**) Her tænkes nærmest paa den oprindelige Model. Marmorexemplaret (i München) gjennemgik i 1831 en Lutring under Konstnerens egen Meisel, hvorved Formerne vandt i Lethed og Harmonie. Ogsaa Jason blev eftergaaet i Marmoret, men Resultatet var ei saa gjennemgribende.

over dem begge, de to sidste i den Dobbelthed, som gaaer igiennem hele Bevægelsen. Ved en saadan sammenlignende Beskuen er det den høire Side af Hyrdedrengen, der nærmest vil interessere os. I den Løshed, hvormed Haanden hviler om Benet, i Knæets sagte Bevægelse, der helder udad, indeholdes der et saa fiint følt, et saa mesterlig angivet Udtryk af det Villieløse i dette Legeme, at vi næsten ikke behøve at see mere, for klart at fatte Konstnerens Hensigt. I Argusdræberen vil den Elasticitet, der gaaer igiennem hele Kroppen lige fra den venstre store Taa, især beskiæftige os. Blikkets spændte Udtryk faaer endnu mere Betydning ved den Stilhed, I som hviler over hele Figuren trods dens Bevægelse. Den krydsende Modsætning mellem Armene og Benene, er anlagt med en beundringsværdig Følelse for Harmonie; men enhver af disse Stillinger og Bevægelser har tillige et Indhold, der umiskiendeligt peger frem eller tilbage, og Øiet faaer knap Tid til at dvæle fortrinsviis ved noget Enkelt, saa mægtig strømmer Hovedtanken giennem det Hele. Det er foran saadanne Billedstøtter, at man kommer til at føle hele Plastikens Tryllemagt; vi staae foran virkelige Former, der aabne vort Blik for hele den Skionhedsfylde vi saa ofte overse i selve Livet, og uden Vanskelighed, uden at vi mærke det, hensætte vi disse haandgribelige Former i en luftig Phantasie Omgivelse, som vi selv skabe paa Konstnerens Bud. Der er en egen Nydelse i denne Forening af Virkelighed og Phantasie, af Selvfortaben og Selvvirksomhed, og neppe vil nogen anden Konst end Skulpturen formaae at give os den i saa høi en Grad, idetmindste danne hine Kræfter her den skarpeste Modsætning.

(Fortsættes.)

Redigeret og forlagt af Professor J. F. Schouw.

Af dette Ugeskrift udkommer 13 Nr. (Ark) i Qvartalet, i Reglen eet ugentligen. Prisen er 1 Rbd. for Qvartalet. I Commission i den Gyldendalske Boghandling, og kan bestilles i alle Boglader. Kan ogsaa erholdes paa Postcontoirerne og forsendes med Brevposterne, imod Tillæg af de Omkostninger, som ere forbundne med Postforsendelsen.

Den 26de April 1844).

Trykt i det Brünnichske Bogtrykkeri ved J. C. Lund.

Dansk Ugeskrift.

Anden Række. № 108.

B. Thorvaldsen.

(Efter tvende Foredrag, holdte d. 31de Marts og d. 4de April).

Af Professor Høyen.

(Sluttet.)

Canova søgte det Yndefulde i Holdning og Bevægelse allene, eller dog nærmest, i Linierne; derfor dette Svævende og Bølgende, derfor disse Balet-Attituder i hans Billedstøtter af Hebe*) og Dandserinderne. Den overordentlige Ziirlighed, den udsøgte Delicatesse, hvormed han behandlede disse Figurer, naaede udentvivl sit Høidepunkt i hans bekiendte Gruppe af Gratierne (1814), som vi ogsaa her i Byen kan finde mange Steder i Afstøbninger af en formindsket Copie, og det torde vel ogsaa blive vanskeligt at overbyde det Slangebugtede i dette Konstværk, der for den renere Sands alt har noget Modbydeligt. Hos Thorvaldsen var derimod, allerede i hans tidligere Arbeider, denne Gratie nedlagt i det reneste Udtryk af qvindelig Ungdom, Uskyldighed, Følelse, eller af barnlig Lyst og Glæde. Man betragte blot Briseis i hans første Relief, eller de smaae Relieffer med Aarstiderne, eller Gruppen Amor og Psyche, eller den lille Figur af Psyche med Urnen. Selv i saadanne Arbeider, der ikke tilfredsstillede ham, som hans første Hebe**), eller hvor han, uagtet det alvorligste Studium, ikke kom

*) Han udførte denne Figur fire Gange, men de to sidste Gange (1814 og 1816) med Forandringer.

**) Nu, da en Afstøbning af Modellen til denne Figur staaer paa Slottet, har man Leilighed til at sammenligne den med Konstnerens senere Omarbeidelse, og denne Sammenligning vil bedst godtgiøre den Betydning Klædemonnet kan have paa en Figur, selv om Ansigtets Udtryk bliver det samme, og den samme Tanke gaaer igiennem Stilling og Bevægelse.

til at udtale sig klart, f. Ex i hans Venus med Æblet, spores ikke nogen søgt Gratie; men hvor hans Genius ret udfoldede sig, der blev det tillige noget betegnende for den, at kunne udtrykke den høieste Ynde giennem de simpleste Linier. Saaledes i Nattens stille Hensvæven (1815), saaledes i hans sidste Hebe (1816.) Hvilken Modsætning dog mellem denne og Canovas Fremstillinger af den samme Gudinde! Hvor simpel staaer hun der i sin strængt tilhyllende doriske Dragt, hvor beskeden og blu i Holdning og Bevægelse, og netop ved dette sielfulde Udtryk saa uimodstaaelig yndig ved Siden af hine svævende, koketterende Væsener! — Saa dybt rodfæstet var Thorvaldsens Sands for denne Reenhed i Følelsen, saa modbydelig var ham forkiælet Konst og smægtende Føleri, at han for ret at bekæmpe den, søgte at aabne sin Samtids Blik for det Yndige, selv hvor det fremtraadte under en fiern Oldtids stive Former. Stærkere Modsætning til moderne Gratie kunde der vel ikke findes end de smaa qvindelige Figurer paa Mönningen af det æginetiske Tempel, og netop disse valgte han til Mønster for sin bekiendte Statue: Haabet, der fremtræder saa alvorlig og dog saa festlig. Indtrykket heraf havde endnu ikke forladt ham, da han dannede sin Gruppe de tre Gratier (1819). Ingen vil kunne nægte dette Konstværk Præget af Simpelhed og Uskyldighed, men den mellemste Huldgudindes faste Holdning fører Tanken tilbage til den æginetiske Strænghed, og der opstaaer tillige let en Formodning om, at han under Udførelsen ei har kunnet modstaae den Fristelse, ret at minde sin berømte Modstander om dennes Mangel paa et plastisk Hvilepunkt. *)

---

* Det var en smuk Erkiendelse af Thorvaldsens Værd, at Konstacademiet i Mailand endnu i samme Aar bestilte et Monument hos ham over Maleren A. Appiani, der i Lombardiet havde Tilnavnet Gratiernes Maler. Det blev en ny Anledning for ham til at fremstille de tre Søstre, men dennegang vemodige og med Amor staaende ved deres Side. Relieffet er paa Charlottenborg.

Thorvaldsens Behandling af græske Æmner har hidindtil udelukkende tiltrukket sig vor Opmærksomhed, og han bevægede sig ogsaa i alle disse Aar (1797—1819) kun sielden udenfor denne Kreds, der, efter det Foranførte, maatte ligge ham nærmere end nogensomhelst anden. Hvad der i denne Retning udmærker ham mellem tidligere og samtidige Plastikere, det er den Harmonie han vidste at udbrede over sin Fremstillingsmaade, og den Siæl han forstod at indaande sine Gude- og Helteformer. I Forhold til andre moderne Konstnere kan man vistnok sige, at han sluttede sig strængt til Antiken; sammenlignet med denne, vil man derimod let opdage, hvor langt han er fra at være Copiist, hvor frit hans Genius overalt bevæger sig Man finder ingen Ængstelighed i Valget af Gienstande, for at have Typer, som han trygt kunde slutte sig til, thi hans Konstnerblik maatte snart opdage, hvor lidet de Gamle havde ladet sig binde af Sligt; ingen slavisk Efterligning af Stiil-Vedtægter, f. Ex. i Relieffet, thi han afviger fra dem, saasnart de true med at indskrænke ham formeget, eller hvor han muligen har frygtet for ikke at blive forstaaet. En Archæolog, som vil underkaste hans Værker en lærd Bedømmelse af deres formelle Side, maa derfor paa mange Steder finde meget at udsætte, uden at deres Betydning eller Værd derved bliver mindre.

Det var et Held for Thorvaldsen, at han, der havde faaet et saa aabent Øie for Billedhuggerkonstens Betydning, ogsaa, da Leiligheden saa rigelig tilbød sig, følte Lyst og Kald til at behandle antike Gienstande. En mægtig Autoritet hævdede ham her en Frihed, som han ellers aldrig havde vundet. Hos ham var der ikke Tanke om at ville bramme med en tom Virtuositet, eller om at misbruge Forestillinger, der havde en dyb Rod i et høit begavet Folks nationale og religiøse Liv, til en affecteret Leflen; men hos ham var der en inderlig Trang til at fremstille det reent Menneskelige, og herligst traadte det ham først imøde i græske

Konstværker og i græske Sagn. Hurtigt maa det være gaaet op for ham, hvor tilgavns Hellenerne havde forstaaet at sondre mellem Livets og Kunstens Fordringer, og at de herved vundne Resultater maatte komme alle følgende Tidsaldere til Gode; men heller ikke var han bleven den harmoniske Konstner, ikke havde han faaet det Præg af ægte Humanitet, der gjør ham saa elskelig, dersom han ikke først var bleven lutret i et saadant hellensk Bad. Den græske Nøgenhed *) hviler paa en reen og uantastelig Grund: paa Konstnerfriheden til at bryde de Skranker, som hellige og nødvendige Love sætte for det daglige Samliv, og paa Konstnerevnen til at lade et Billede fremstaae af Livet, skiønnere og betydningsfuldere end dette selv. Den Alvor og Reenhed, som der er i alle Thorvaldsens Fremstillinger; det indre Liv, der saa smukt og kraftigt bevæger sig i hans Skabninger, og som gjør ham til en sand Reformator i Skulpturen, bør ogsaa hos enhver opmærksom Beskuer vække Tanken om, at den store Konstner, som med afgiort Forkiærlighed følger græsk Sædvane, hvor det paa nogen Maade tillades ham, maa have vægtigere Grunde hertil end dem, der udledes af en blot stillistisk Efterligning.

Medens Thorvaldsen langsomt, men sikkert tilvandt sig den første Plads som Billedhugger, førte tydske Konstnere i Rom Maleriet ind i en aldeles ny Sphære. Bibelen og Middelalderens Digtere traadte istedet for Homer, Malerne fra det femtende Aarhundrede istedetfor Antikerne. Det var ikke Moden, men Begeistring, som fremkaldte dette Omsving; alt i længere Tid havde det været forberedt, nu, efter Napoleons Fald, virkede det uimodstaaeligt, støttet og hævet ved en ungdomsfrisk, mægtig, folkelig Bevægelse. Thorvaldsen kunde umulig være blind for Betydningen heraf; han forstod sikkert at vurdere Talenter som Overbeck og

*) Den kan kun forstaaes om Konsten, thi i Samfundet hørte en ærbar Tilhyllelse ligesaavel til Oldtidens som til vore Fordringer.

Cornelius, men han kunde ikke dele den Ensidighed, hvormed de, især i Begyndelsen gik frem. De faa bibelske Gienstande*) som han havde behandlet, vidnede utvetydig om hans Bekiendtskab med Rafael, men der var ingen devot Tone i dem, og de stode kun enkelte mod den lange Række af hans græske Compositioner. Saa mangt et Beviis han derfor end nød paa deres Agtelse**), saa stod han alligevel som den „hedenske" Plastiker ligeoverfor disse „christelige" Malere.

Imidlertid var Gienopførelsen af Frue Kirke her i Byen rykket saavidt frem, at det blev overdraget en yngre talentfuld Konstner, der just gik til Rom, at udføre i Gibs de 12 Apostler, som skulde staae langs ad Hovedskibets Sider. Da Thorvaldsen Aaret efter kom hertil og viste sig beredvillig til at udføre dem i det samme Stof, maatte den unge Konstner, som allerede havde sat sig ind i Opgaven, og fuldendt den ene af Apostlerne, bøde for den Feil han ikke havde begaaet, og Thorvaldsen udkastede nu den Plan til Kirkens indre og ydre Prydelse, som vi alle kiende og som, foruden andre Fortrin, ogsaa ved sin indre Sammenhæng sondrer sig saa fordeelagtig fra hvad vi ere vante til at see af en Bygnings Decoration.

Da Thorvaldsen, efter lidt over eet Aars Fraværelse, kom tilbage til Rom, havde han alt fyldt sit halvtredsindstyvende Aar. En nye Ideekreds aabnede sig for ham, Bestillinger af et over-

*) Døbefonten til Brahetrolleborg Kirke havde han alt modelleret i 1807—8. Det ene af Relieferne, den yndige Composition: Marie med begge Børnene, har et saa mildt, evangelisk Præg, at man reent har overseet det aldeles uprotestantiste i denne Foreſtilling paa en lutherſk Døbefont. — I 1817 begyndte han paa en vidtløftig Relief-Composition af hele det nye Testamente for Kronprindsen af Baiern, men kun to Stykker bleve færdige: Bebudelsen og Qvinderne ved Graven. Til Slotscapellet i Florenz kom hans Christus med Disciplene ved Tiberias Sø.

**) Overbeck f. Ex. tegnede hans Alexanders Tog.

ordentligt Omfang, mod dem han før havde havt, ventede paa ham, og med en Fyrighed, et Overblik, som man hidindtil kun havde seet et enkelt Glimt af, da han arbeidede paa Alexanders Triumf, tog han fat paa og fuldendte Modellerne til dem i syv Aar, og 3 Aar senere var ogsaa Udførelsen i Marmor endt*). Naar man husker paa, at han i denne Tid, foruden Arbeiderne til Frue Kirke, maatte udføre Monumenterne over Potocki, Copernicus, Poniatowsky, Pius 7de, Hertugen af Leuchtenberg, at han desuden modellerede den liggende Løve og Portraitstatuer**), for ei at omtale Buster og Relieffer***), og at den største Deel af disse Billedstøtter vare i overnaturlig, ni af dem i colossal Størrelse, saa vil man ogsaa uden Vanskelighed indrømme, at han i Kraft og Raskhed til at frembringe indtager en høi Plads mellem de moderne Billedhuggere. Men det vilde ikke været muligt, at han ene, uden Hielp skulde have frembragt saa Meget og saa Betydeligt; vi see ham, ogsaa hvad Udførelsen angaaer, nu fra en ny Side: det er ikke længer Konstneren, som med den meest afveiende Omhu modellerer hver Figur, men det er Mesteren, som styrer en heel Skole; han giør som oftest blot Udkastet, der udføres af Eleverne under hans Tilsyn, han er den besiælende Tanke, som gaaer igiennem det Hele, og kun ved Rettelser, eller naar en i Udførelsen vanskelig Opgave skal løses, eller naar en Figur tilsidst skal eftergaaes, lægger han selv Haand paa Værket. Som en Følge heraf vilde det være ubilligt at anvende den samme Maalestok, hvad Fuldendelsen angaaer, paa disse Arbeider som paa de foregaaende, her maa Hovedfordringen blive: at Mesterens Idee uforvanskket aabenbarer sig i ethvert af hans Værker.

---

*) Man erindre herved, at Apostlerne blot vare bestilte i Gibs.

**) Dronningens og Lord Byrons.

***) Deriblandt det alt omtalte over Maleren Appiani, det nydelige med Amor og Anacreon, Amorinsalget o. fl.

Idet vi kaste et Blik paa Frue Kirke, der er prydet med en saa omfattende Billedkreds af det nye Testamente, som neppe nogen anden Kirke har modtaget fra een og samme Konstner, dvæle vi først ved Johannes Prædiken over Hovedindgangen og blive her strax opmærksomme paa en af de Fordele, Thorvaldsen skyldte sit fortrolige Bekiendtskab med antik Konst. Som Restaurator af Figurerne fra Templet paa Ægina, havde han fuldelig overbeviist sig om Fordelen ved at anvende fritstaaende Billedstøtter til Prydelse for en Gavlfordybning, istedet for halvophøiet Arbeide, som Skik og Brug have været hidindtil i den moderne Konst. Hans Skitser til Frue Kirkes Gavlfigurer bleve derfor anlagde som Statuer, og disse fremtræde rundt og frit. Grunden til at de imidlertid ei fuldkommen giøre den tilsigtede Virkning er, idet mindste for en Deel, en Følge af tilfældige Omstændigheder, ikke af en Mangel i selve Compositionen *). Den strængt plastiske Anordning, udsondrer sig i forskiellige Grupper og enkelte Figurer, der kun sammenholdes ved Grundtanken og ved den symmetriske Opstilling; det Stive, det Trættende i Gientagelsen, som herved saa let kunde fremkomme, er undgaaet ved de enkelte Partiers afvexlende Stillinger og ved den smukt bevægede Linie, der forbinder dem til større, rolige Masser, og som Øiet let opdager, naar det forfølger Figurernes Hoveder. Ved denne Anordning saae Konstneren sig tillige istand til med større Tydelighed at angive de høist uligeartede Elementer, hvoraf Tilhørernes Flok bestaaer. Døberen Johannes danner paa sit Klippestykke,

*) Det var Thorvaldsens Ønske, at disse Figurer skulde udføres i Bronee, og derpaa vare ogsaa Modellerne beregnede. Da Nødvendigheden bød, at de maatte brændes i Leer, bleve de ingenlunde for store Figurer ved Stoffets Sammentrækning altfor smaa og magre til det Rum, de skulde indtage. I Tegningen fylde de Pladsen godt; den eneste Bemærkning, som den giver Anledning til, er at et Par Faar eller Geder ikke havde været overflødige i de yderste Hiørner. Vi kunne her, som ved flere af hans Arbeider, glæde os til at Opstillingen i hans Museum vil lade Konstværket vederfares sin Ret.

som paa en Talerstol, Middelpunktet, hvorom det Hele bevæger sig. Ved at see denne Figur, kommer man til at tænke paa den Form, hvorunder Rafael har fremstillet ham, navnlig i Madonna di Foligno, kun er der her, som ogsaa Opgaven fordrede, mere Kraft og Inderlighed i hele Udtrykket. Men dersom Thorvaldsen til Døberen forefandt en Typus, som han kiendte for gyldig, og som han derfor sluttede sig til, saa viste han sig desto mere ny og skabende i Tilhørerne. Det var et taknemmeligt Stof, men det vilde vel ogsaa være vanskeligt at erholde et rigere Udbytte. Den Skarphed og Consequens, hvormed han her har skildret forskiellige Livsstillinger og Sindsstemninger, det Valg, hvormed han har opstillet dem, er alt blevet bemærket og almindelig erkiendt; skulde jeg derfor dvæle ved noget, da skulde det helst være ved den Fiinhed i Overgangen af de eensartede Tilhøreres Maade at høre og opfatte paa. Man betragte engang Pharisæeren og den Skriftkloge, som en Yngre læner sig til, eller de to Tilhørere, der staae Johannes nærmest, og af hvilke den Yngste er aldeles opløst i at lytte til Lærerens Røst, den Ældre derimod ret har søgt sig en sikker, hvilende Stilling, for med uforstyrret Andagt at kunne følge hans Tale. Navnlig ved de to sidste Figurer fristes man til at spørge, om hele den øvrige moderne Plastik kan fremvise Mage til Udtrykket af et uskyldigt og et inderligt følende Hjerte.

Naar Øiet inde i Kirken glider hen over de tvende Rækker af Apostelfigurer, modtager det bestandigt et nyt Indtryk; snart er det den livfulde Bevægelse, der interesserer, snart det dybe Udtryk af Alvor, eller det er Værdigheden i Figurens Holdning, eller det er Klædemonnet, saa simpelt, og dog saa stort, saa rigt og afvexlende. Disse Statuer have derfor ogsaa vundet et overordentligt Bifald; Mesteren synes derimod ved flere af dem ikke at have tilfredsstillet sig selv *). Apostelcharakteren, der i sin Alminde-

*) To af dem (Johannes og Philip) modtoge strax efter Udførelsen betydelige Forandringer; to andre (Andreas og Thaddæus) har han senere omarbeidet. Disse ere endnu ikke ankomne hertil.

lighed er saa godt betegnet paa de oldchristelige Monumenter, er derimod kun i Peter, Paul og Johannes bleven udviklet mere særegen. Naar derfor ikke Momentet, som i Lionardos Nadver, fordre en skarpere Fremhæven af en bestemt Sindsbevægelse, eller tillader Individualiteterne at opløse sig som enkelte Toner i en fælleds Samklang, saa bliver der ikke andet tilbage for Konstneren, der med Grund frygter for Eensformighed, eller for vilkaarlige Portraitfigurer, end at benytte sig af de Attributer, som ere ham overleverede af den ældre christelige og af den senere Middelalders Konst. Med hvor megen Skionsomhed Thorvaldsen har giort det, vil enhver let kunne overbevise sig om ved at giennemgaae de enkelte Figurer; her maa det være nok at bemærke, hvorledes Konstneren har benyttet Attributet ikke som en ørkeslos Prydelse, men som et heldigt Motiv for den fremstillede Charakteer. Saaledes i Bartholomæus, der rolig dvæler ved Tanken paa sin Martyrdød; i den ældre Jacob, der optræder med sin Vandringsstav; i Thomas, der, med Vinkelmaalet i Haanden, er hensiunken i Grublen. Derimod torde det vel være, at vor Forestilling om dem som Apostler, det vil sige: Herrens Sendebud, ikke paa denne Maade bliver aldeles fyldestgjort, og at derfor de Statuer, som klarest udtale denne Betydning, længst ville hævde deres Roes. Peter f. Ex., hvis hele Stilling og Bevægelse saa fortræffeligt skildrer os Herrens redebonne og ivrige Tiener; eller Paulus, hvis Udtryk af kraftig Veltalenhed tillader ligesaa godt at udtyde Sværdet, han holder, om hans giennemtrængende Ord, som om hans Martyrdød.

Vi nærme os nu til Alteret og til Christi colossale Billedstøtte. Hvor hurtigt siger ikke Følelsen os, at vi her ingenlunde staae foran en olympisk Guddom, der throner seiersalig fiernt fra de svage Dødelige, men foran Billedet af en Forsoner. Med mild, vemodig Alvor sænker han Blikket ned paa os, stille aabner han sine Arme imod os. En indre, høiere Fred hviler over denne

majestætiske Figur, smykket med Lidelsens hellige Mærker, blødt omhyllet af Linklædets rene Folder. Men for at føle hele Betydningen af denne Billedstøtte, maa man rigtignok ikke see den i et Slags Dagdæmring, indeklemt mellem svære Colonner, bagved høie Alterlys. Dette Konstværk bør staae frit, det maa have et fuldt og høit Lys, naar dets simple og rolige, men store Partier fuldstændigt skulle aabenbare sig.

I oldchristelige Sculpturer, i Basilikernes colossale Mosaikbilleder, see vi Christus fremstillet som Herre, som Alhersker. Det er den samme Tanke, som yttrer sig i Kongesmykket, hvormed en senere Tid prydede ham, og som først igien fremtræder i sin høiere Betyning hos Fra Giovanni og Rafael. Protestantismen, medens den endnu havde fuld Livskraft, tilegnede sig kun den Korsfæstede. Men, hos de Reformeerte og de Episcopale forsvandt snart al Konst af Kirken, hos Lutheranerne blev den bestandig mattere, og med utrættet Spidsfindighed søgte man Erstatning derfor i Fordringer til Konstnerne, som det var umuligt for disse at opfylde. Det var den store Lærer, Gudmennesket, som skulde fremstilles, og disse, tildeels reent ukonstneriske Forestillingsmaader have ogsaa havt Indflydelse paa Danneckers Christusstatue *), som til sin Tid blev

*) Under mit Ophold i Stutgardt havde jeg flere Gange Leilighed til at see denne Billedstøtte, som næsten var fuldendt, og til at høre den allerede noget ældede Konstner udtale sig om den; han gjorde det med Varme og med megen Nørelse, og efterlod et stærkt Indtryk hos mig. Da han hørte, at jeg gik til Rom, paalagde han mig paa det indstændigste, at jeg skulde hilse Thorvaldsen og fortælle ham, hvor godt Klædemonnet var lykkedes for ham; thi min store Landsmand havde havt mange Betænkeligheder, da han saae det (1819) og havde advaret ham om de store Vanskeligheder ved dets Udførelse. Da jeg kom til Rom, besørgede jeg ogsaa min Commission saa samvittighedsfuld som muligt, og den ligegyldige Taushed, hvormed Thorvaldsen hørte paa mig, forekom mig næsten saarende. Jeg taug, og efter en Pause sagde han endelig, idet han saae paa mig med et eget Blik: „og saa græd han vel dygtigt?" —

saa meget omtalt. Den foreſtiller Chriſtus ſom Lærer i en ſiid, belteløs nedhængende Livkiortel; med den ene Haand peger han paa ſit Bryſt, med den anden mod det Høie: Veien til Faderen gaaer igiennem Troen paa ham.

Det var en Lykke for Thorvaldſen, at han i Rom uforſtyrret kunde fordybe ſig i de ſkiønneſte Minder af antik og chriſtelig Konſt. Det var i denne Ro, at Ideen om den guddommelige Forſoner ſtedſe traadte renere, inderligere frem for ham. Der ſkal en ſielden Kraft, en høi Grad af Konſtnermod til at udtale ſig med ſaa megen Simpelhed, til at ſætte ſaa faa Midler i Bevægelſe; men det er ogſaa kun ad denne Vei at man opnaaer en Virkning, der beſtandig efterlader ſig et dybere Indtryk. I det ſænkede Hoved og Blik, i de ſig mildt aabnende Arme udtaler Foreſtillingen om den i det Høie thronende, og med Kiærlighed Alt omfattende Forſoner ſig tydeligere og kraftigere, end i noget andet Konſtværk. Meſteren følte det ſelv; der var maaſkee intet af alle hans Arbeider, der med Henſyn til Ideen i den Grad fyldeſtgiorde ham, og ſikkert var det hans Forſæt paa det omhyggeligſte at giennemføre det i Marmoret. Men Aarene gik, og da han endelig kom til ſin Fødeby og ſaae den Plads det ſkulde indtage, blev han mismodig, og han forlod os uden at have lagt den ſidſte Haand paa ſit meeſt betydningsfulde Værk.

Da vi først ſenere ville betragte hans tvende ſtore Relief-Compoſitioner, ligger det os nærmeſt at faae en Udſigt over hans monumentale Arbeider, ſaavel de allerede anførte, ſom de der kom til i de følgende Aar. Det var den baierſke Maximilians colosſale Billedſtøtte tilheſt, de ligeledes colosſale Portraitſtatuer af Guttenberg og Schiller, endelig Conradins, den ſidſte Hohenſtaufers, Billede, beſtemt til at opſtilles i Neapel*). Her hiemme

*) Modellerne til de tre første, den ene ſtøbt i Bronce, udførtes i 1832—36. Den ſidſte Figur, der nok ſkal udføres i Marmor, blev mo-

modellerede han endnu sin egen Portraitstatue i Efteraaret 1839, og Christian den fierdes i det følgende Aar. Værker af denne Art, der især have erhvervet saamange moderne Billedhuggere deres egentlige Berømmelse, maatte meer eller mindre lægge Baand paa hans Genius, der var vant til at bevæge sig frit i Phantasiens Verden. Enten stødte han an mod kirkelig Vedtægt, eller han maatte lempe sig efter en Andens Plan*), eller han maatte føie sig efter det moderne Kostume. Strax ved Pavens Monument kom han til at føle dette Tryk. Pius den syvendes elskværdige Personlighed, hans haarde Prøvelser havde vundet Thorvaldsen for ham. Hans første Skitse**) var et smukt, et inderligt Udtryk af Konstnerens Følelse, men han havde fremstillet Pius saaledes som kun en Canoniseret kan blive det, og han maatte vende tilbage til det saa ofte anvendte Motiv: en Pave, som uddeler Velsignelsen. Den indholdsrige Tanke var tabt, men Erindringen om den elskelige Oldings Personlighed blev derimod maaskee bedre bevaret i den fordringsløse Maade, hvormed han sidder paa sin Throne, i den sagtmodige Bevægelse, hvormed han løfter Haanden til Benedictionen. Jeg veed ikke, om Konstneren selv har valgt de tvende Allegorier***) som smykke dette Monument; i ethvert Tilfælde er det skiønne Udtryk, som gaaer igiennem dem, navnlig giennem den Figur, der forestiller christelig Styrke, hans udeelte Fortieneste. Smukkere og klarere er vel sielden det billedlige Udtryk bleven brugt, og denne Forsagen paa al jordisk Kraft, denne Hengivenhed i en Høieres Villie indeholder tillige en sand og pas-

---

delleret færdig i Slutningen af 1836 eller Begyndelsen af 37. Skitsen til den staaer paa Charlottenborg. En Afstøbning af Guttenberg staaer paa Slottet.

*) Det var Tilfældet ved Eugens Monument.

**) Den er nu paa Charlottenborg. Paven sees i rolig, siddende Stilling. I den ene Haand hviler en Palmegreen.

***) Begge disse Figurer staae i Antiksalen paa Charlottenborg.

sende Hentydning paa et vigtigt Tidspunkt i den Afdødes Liv. Et endnu mere udbredt Bifald vandt imidlertid hans bekiendte Gruppe: Livets og Dødens Genier, til Leuchtenbergs Gravmæle.

Allerede ved Betragtningen af hans qvindelige Portraitfigurer vil man let opdage en friere Behandlingsmaade end den vi ere vante til at see hos Malerne. I hans monumentale Arbeider fremtræder denne Frihed, som man kunde vente, i en endnu høiere Grad, endog i selve Hovederne; og naar man sammenligner Brystbillederne af Paven, Poniatowsky, Byron, med hans Billedstøtter af de samme Mænd, saa vil man see, at disse mere fremstille historiske Charakteerbilleder end Portraiter i dette Ords snævrere Betydning. Naar engang Modellerne, eller Afstøbninger af alle disse Værker staae opstillede i Museet, vil man først rigtig kunne vurdere den Lethed, hvormed han har opfattet saa forskiellige, saa fiernt fra hverandre staaende Personligheder. Man har bebreidet ham den Græskhed, der herster i Potockis og Poniatowskys Billeder; men man kan ikke nægte Portraitligheden, man maa indrømme den første af disse Statuer Præget af Diærvhed og Heltesind, den sidste Udtrykket af roligt Mod og Overblik, og man glemmer, at det ikke er enhver Billedhugger givet, at bringe et modernt Physiognomie i Overensstemmelse med hellensk Nøgenhed, endnu mindre at udtrykke Helte eller Feltherre Charakteren. Ulige lettere er det rigtignok at angive Generalsværdigheden. Endnu inden han modellerede Poniatowsky, havde han alt fuldendt Copernikus og Pius 7de, senere bleve Guttenberg og Conradin udførte, og i alle disse Figurer viste han, hvor fortræffeligt han forstod at benytte ethvert Kostume, som egnede sig for Plastikken, eller rettere sagt, tillod et konstnerisk Raaderum. At han iøvrigt ikke frygtede for at gaae ind paa den moderne Klædedragt, har han tilstrækkelig godtgiort i Schillers og Byrons*)

*) Skitsen til den første paa Charlottenborg, Modellen til den sidste paa Slottet.

Billedstøtter. Men i den sidste, hvor han ei kunde anvende den alt indhyllende Kappe, hvor en mere livlig Bevægelse skulde angives, seer man ogsaa hans Kamp med det utaknemmelige Stof, netop idet han vil bevare Sammenhængen imellem Partierne. Den moderne Dragt, slaviſk afhængig af en despotiſk Modesyges meest forfløine Luner, indsnøret og udstoppet, forskaaret og sammenflikket, generer ikke sielden Maleren, og er i høi Grad hindrende, for ei at sige ubrugbar i Skulpturen, naar denne ei skal indskrænkes til en meget snæver Kreds af Forestillinger. Der er ingen Glæde for Billedhuggeren i at lave Knapper og Knaphuller, eller Epauletter og Halsbind, eller Kniplingskraver og udstukne Sømme, ja der er ikke engang noget synderligt tillokkende i at indlade sig paa rynkede Støvleskafter og Hiortelæders Handsker; thi Form og Bevægelse maae her vige for en skuffende Efterligning af Stoffets Overflade, der kan have sand Fortieneste i Maleriet, men som har en ulige mindre Værd i Billedhuggerkonsten, og som altid, hvor den giør sig bemærkelig, forraader en mindre heldig Periode. Skal den moderne Dragt faae plastiſk Betydning, da maa den frigiøres giennem Konsten, og Thorvaldsen har kraftig angivet Tonen dertil i sin egen Portraitstatue*)

Medens Thorvaldsen var beskiæftiget med de foranførte Arbeider, hvoraf de fleste jo vare i colossal Størrelse, fandt han Tid nok til at dvæle i de Regioner, hvor han følte sig friest og lykkeligst, og til ikke alene at frembringe Statuer, som Vulkan og Dandserinderne**), men tillige et meget stort Antal af Relieffer. De danne som et Blomsterbaand, der spiller med de alvorligste og med de muntreste Farver, og smykkende slynger sig mellem hine

*) Skitsen til den staaer paa Slottet.

**) Skitsen til Vulkan, der er udført i en Størrelse, som svarer til Gruppen Mars og Amor, staaer paa Charlottenborg. Sammesteds findes begge Dandserinderne, af hvilke den ene er en Omarbeidelse af den tidligere anførte.

ſtørre Værker, Græſke Myther afverle her med det gamle Teſtamentes patriarchalſke Liv*); eller han lader, ſom en plaſtiſk Anacreon **), Amor optræde i de meeſt afverlende Situationer, ſaavel i barnlig Spøg og Skielmeri, ſom i Udøvelſen af ſin Magt ſom Univerſets Beherſker; eller vi ſee Menneſkelivet i dets forſkiellige Aldere, eller ſalige Engle ſvæve tonende forbi os. Til Decorationen af Torlonias Villa ødſlede han faſt med de nydeligſte Compoſitioner (1834), der ere udførte ſnarere ſom ſtore Cameer end ſom ſmaa Relieffer; og til Frue Kirke (1839) ſkitſerede han Chriſti Indtog i Jeruſalem og Gangen til Golgatha, to af hans meeſt omfattende Værker, og det ſidſte tillige udført efter en ſaa ſtor Maaleſtok, ſom ikke mange ophøiede Arbeide***).

Vi have alt forhen bemærket den Forſkiel, der maatte opſtaae i Fuldendelſen af hans Værker, efter at han ſtod ikke allene ſom ſelv udførende, men tillige ſom Styrer af en Skole eller af medhielpende Konſtnere. Ved Betragtningen af hans Arbeider maa man derfra ſondre mellem ſaadanne Mangler, der ere en Følge af en mindre øvet Haand, en mindre udviklet Sands, og ſaadanne, ſom hænge ſammen med Meſterens egen Eiendommelighed. Det Førſte ſporer man f. Ex. i Udførelſen af Underkroppen paa Copernicus, det ſidſte i den noget overlæsſede Antydning af Localiteterne ved Byrons Figur. Det ſynes overhovedet ſom Thorvaldſen i den Periode, der gaaer nærmeſt foran hans Hiemkomſt, har i

---

*) F. Ex. Striden om Achilles Vaaben, Parnasſet, Parcerne, Nemeſis, Hektors Afſkeed, Homer ſynger for Grækerne. Diſſe Relieffer udførte mellem 1831—37 ſtaae paa Slottet. Af det gamle Teſtamente, er Adam og Eva paa Slottet; Rebekka og Elieſer paa Charlottenborg.

*) En italiænſk Samling af diſſe Compoſitioner har paa Titlen: Anacreontica.

***) Diſſe tvende Relieffer udførtes i Freunds og i hans eget Værkſted, og han eftergik dem ſelv.

Relieffet havt en Tilbøielighed til formeget at lægge Vægt paa en stor Rigdom af Motiver f. Ex. i Homer, i Nemesis, i Omarbeidelsen af hans ældre Compositioner. I de Arbeider han udførte herhiemme sporer man den sieldnere, det er som om den landlige Ro havde forfrisket ham. Med Hensyn til Udførelsen maatte det desuden være fristende for ham, efter at han saae sig omgivet af Konstnere og Arbeidere, som han kunde giøre sig forstaaelig for, at ile fra Idee til Idee, tage hele Nydelsen af sin rige Skabekraft, uden at standse meer end høist nødvendigt ved den materielle Fuldendelse. Dertil kom den uefterlignelige Lethed og Ynde, hvormed han førte Modelleerstokken; selv i hans flygtigste Udkast troer man at see mere end der virkelig er. Det er først hvor han ret vilde fuldende større Modeller, som dem han giorde herhiemme, at man opdager det Alderens Herredømme, som ogsaa denne Konstner maatte bøie sig for.

Thorvaldsen havde i sin Ungdom, i sin Manddoms Alder kæmpet med udholdende Kraft imod Stiilløshed og svækkende Føleri, han var i sin Sammenstilling af Gratierne nærved at gaae over til en modsat Yderlighed. Han var nu traadt seierig ud af Kampen, hans største Modstander var gaaet til Hvile, og med Aarene synes han selv at være bleven blødere om Hiertet. Man sporer det alt i de mindre bestemte Former, i den mindre strænge Holdning af hans Relieffer, hvor han ikke længer frygter for Linier, der nærme sig til det maleriske. Han dvæler med Forkiærlighed ved det Erotiske, der nu og da gaaer over til det Sentimentale; men tydeligst mærker man Virkningen af denne forandrede Stemning i hans Utilfredshed med Gratierne. Da han sidste Gang var i Rom (1841—42) omarbeidede han denne Gruppe med en forbausende Sikkerhed. Kiendere finde denne Omarbeidelse mere harmonisk end den første Composition; men det sentimentale Epigram, som, maaskee en Følge af Tidsaanden der

ikke lader nogen aldeles uberørt, havde viist sig i enkelte af hans ældre Arbeider, i hans Mars og Cupido og i den triumferende Amor, er her efter saa lang Tid atter kommet frem istedet for den ulige skjønnere Tanke, som gaaer igiennem den tidligere Gruppe.

Men, i det Hele taget, bevarede Thorvaldsen sin Aand og sin Følelse usvækket lige indtil det Sidste; thi ungdommelig Tiervhed betegner endnu Skitsen til Herkules. I Choleratiden i Rom (1837) modellerede han den lille Dandserinde *), og aldrig har han aabnet sig meer uforbeholdent for Indtrykket af det yndigste, friskeste Naturliv. Var Hyrdedrengen dengang bleven til, saa havde han sikkert ikke faaet det fornemme Bind om Haaret! Der aander patriarchalsk Uskyldighed giennem hans Rebekka og Elieser (1841), og vil Nogen ret giøre sig Forskiellen mellem det saakaldte Genremaleri og den historiske Fremstilling tydelig, da sammenligne han denne Composition med Horace Vernets af det samme Æmne; og dog er det aabenbart, at Thorvaldsen har med megen Deeltagelse betragtet sin berømte Vens Arbeide. Den Følelse, som bragte ham til at fremstille sig selv med Haabet ved sin Side, svigtede heller ikke. Han udførte paa samme Tid de store Relieffer til Frue Kirke; og er det end med Hensyn til Stilen, som om Erindringen fra hans akademiske Ungdom hist og her havde forevævet ham, saa har han tillige aldrig fremstillet noget med et livligere Udtryk, end der, hvor den Blinde seer og den Lamme gaaer; aldrig har han stærkere ladet os føle Modsætningen, end hvor Christus selv under Korset bevarer sin Høihed og Qvinderne hensynke i Jammer; aldrig har hans Skildring bevæget sig raskere end i hele dette Tog til Golgatha, hvor de meest stridige Sindsbevægelser kæmpe med hverandre.

Idet vi skue tilbage over den hedenfarne Konstners udbredte

*) Baade Skitsen og Marmorstatuen ere her.

Virksomhed, maae vi vel lægge Mærke til, at han allene tilhørte sin Konst, og at Tiden kun, forsaavidt som en bestemt konstnerisk Retning giorde sig gieldende, fandt en mægtig Gienklang i hans Bryst. Vi kunne derfor paavise et antikt, et christeligt, et historisk Afsnit i hans Værker, men Aanden, der gaaer igiennem dem, er uforandret den samme. Thi vel knyttede han sig i sin Virksomhed til Samtiden, men uden at giøre sig afhængig af dens Luner, som meget mere fandt den meest udholdende og derfor ofte seirende Modstander i ham. Man maa vel sondre mellem hans dybt begrundede Erkiendelse af det Rigtige og det almeen Gieldende i de antike Stiillove, thi disse ville aldrig kunne binde eller hindre Aandens Yttringer, men de staae som et sikkert Værn mod enhver Udskeielse; og mellem hine Bestræbelser, der udsprang enten af et indskrænket Skiønhedsbegreb, eller af en hartad fanatisk Eensidighed, og som vilde giøre dette eller hiint Formsystem til en ubrodelig Lov for Konstens saa rige, saa mægtige Sprog. Vil man med Hensyn til det ovenanførte kalde ham Gienføderen af den antike Konst, saa indeholdes der en vigtig Sandhed i disse Ord, som jeg dog frygter for ofte bliver udvidet over sine rette Grændser og følgelig mistydet. Man kan med ligesaa god Grund kalde ham Gienføderen af christelig Konst, thi Aarhundreder ere henrundne, siden man saae en saadan høi Reenhed og Alvor, som den der har sat sit Stempel paa Christusstatuen og paa Johannes den Døbers Prædiken. Og hvor ere de samtidige plastiske Konstværker, ja jeg tør sige, hvor ere de samtidige Malerier, som heri naaer dem?

Et andet Spørgsmaal er det, hvilken Plads Thorvaldsen vil indtage hos de kommende Slægter, thi dette maae vi overlade Fremtiden at afgiøre. For os vil det altid blive en uforvisnelig Ære, at den Konstner er udgaaet af vor Midte, som danner Høidepunktet for den moderne Skulptur i dens universelle Stræben.

Konſten bliver nu meer og meer opfordret til at være en Tolk for folkelige Minder, folkelige Savn og Længsler; men ogſaa for denne Retning findes der ikke faa Vink og Hentydninger i Thorvaldſens Værker, ſom det vil være gavnligt at agte paa, for at holde enhver Smaalighed borte, for at hævde Konſten i ſin Frihed, denne dens gode, gamle, men ſaa ofte ſmertelig krænkede Ret.

Naar vi undertiden hørte tale om Fortidens ſtore Konſtnere, eller naar vi læſte Beſkrivelſer af deres Værker, da vaktes der hos os uſædvanlige Foreſtillinger, de ſtode for os ſom mægtige, ubegribelige Væſener, der vorede til Kæmpeſtorhed i vor Phantaſie. Nu har en ſtor Konſtner levet imellem os, vi have været Vidner til hans ſtille, venlige Færd, vi have ſeet hans Værker fremſtaae for vore Øine. Trylleriet er hævet, de gigantiſke Omrids maatte vige for de ſædvanlige Menneſkeformer; men vi modtoge til Erſtatning en klarere Foreſtilling, et beſtemtere Indtryk, en mere inderlig Medfølelſe. Hvor ofte ere vi i tidligere Dage vandret gjennem Antikſalen, men vi kaſtede kun et halv flygtigt, halv ſky Blik paa Afſtøbningerne, thi denne Konſt var jo et Myſterium, og vi vare uindviede. Men ſkulde denne Fordom ikke alt været rokket, efter at vi ſaa tidt, ſnart af Nysgjerrighed, ſnart grebne af ſand Deeltagelſe, have dvælet ved vor udødelige Landsmands Værker? — Skulde vi ikke allerede have prøvet, at dette eller hiint af hans Arbeider, ſom vi ret have havt Leilighed til at ſee, ligeſom et ædelt Digt, vel hurtigt vækker vor Sympathie, men først ved gientagen Betragtning viſer ſig forklaret i ſin fulde Skiønhed? Og ſkulde denne Erfaring ikke være den kraftigſte Opfordring til at giøre os mere fortrolige med denne Genius, til at virke hver i ſin Kreds, for at udbrede Erkiendelſen og Paaſkiønnelſen af den Rigdom vi beſidde i ham? — Snart vil hans Muſeum ſtaae færdigt, og vi ville der kunne følge den ſtore Konſtner fra hans første Forſøg og gjennem alle Stadier af hans

Udvikling. Det er en kostelig Gave, rig paa Nydelse, rig paa Dannelse, ikke alene for os, men for hele Folket. Men lad det da ogsaa være en Hjertesag for os Alle, at vogte og pleie denne Gave, saa at den som en spirekraftig Udsæd kan bære tusindfold Frugt.

Redigeret og forlagt af Professor J. F. Schouw.

Af dette Ugeskrift udkommer 13 Nr. (Ark) i Qvartalet, i Reglen eet ugentligen. Prisen er 1 Rbd. for Qvartalet. I Commission i den Gyldendalske Boghandling, og kan bestilles i alle Boglader. Kan ogsaa erholdes paa Postcontoirerne og forsendes med Brevposterne, imod Tillæg af de Omkostninger, som ere forbundne med Postforsendelsen.

(Den 10de Mai 1844).

Trykt i det Brünnichske Bogtrykkeri ved J. C. Lund.